

FINANSTILSYNETTHE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAYStyret i ROGALAND SPAREBANK
Postboks 1133 Lura
4391 SANDNESVår referanse
24/8278
Deres referanse

16.06.2025

Tilsynsrapport

1 Innledning

Finanstilsynet har gjennomført et dokumentbasert tilsyn med Rogaland Sparebank (tidligere Sandnes Sparebank, heretter "foretaket"). Bakgrunnen var påstander i media om ulovlig låneformidling i Stavanger-området. Formålet med tilsynet var å kontrollere foretakets etterlevelse av hvitvaskingsregelverket i forbindelse med kunder og transaksjoner tilknyttet saken.

2 Finanstilsynets oppsummering

Foretaket har etter Finanstilsynets vurdering ikke gjennomført tilstrekkelige forsterkede kundetiltak. Selv om det ikke er funn som tilsier at foretaket måtte ha avdekket omfanget av [REDACTED] kunne en mer helhetlig oversikt i alarmbehandlingen etter Finanstilsynets vurdering ha ført til ytterligere undersøkelser og rapporteringer til Økokrim.

Foretaket har utarbeidet en handlingsplan for utbedringer av mangler i etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket som er avdekket i forbindelse med saken. Foretaket skal rapportere fremdriften til Finanstilsynet.

3 Finanstilsynets merknader

3.2 Kundeforholdets formål og tilsiktede art

Etter hvitvaskingsloven §§ 12 femte ledd og 13 femte ledd skal foretaket innhente og vurdere informasjon om kundeforholdets formål og tilsiktede art. Informasjonen skal gi foretaket tilstrekkelig grunnlag for å risikoklassifisere kunden, samt danne grunnlag for forventninger om hvordan kunden kan ventes å handle innenfor rammen av kundeforholdet og derigjennom også sette foretaket i stand til å oppdage avvik fra forventet atferd.

Foretakets kundeerklærings skjemaer som ble benyttet til informasjonsinnhenting i [REDACTED] var for generelt utformet og hensyntok i hovedsak bare enkelte grunnleggende risikotyper. For generelle beskrivelser av formål og tilsiktet art begrenser kundeinformasjonen og vurderinger foretaket skal gjøre av denne, og svekker foretakets mulighet til å fange opp reelt

avvikende atferd. Når foretaket for eksempel ikke innhenter eller vurderer informasjon om hvilke transaksjoner som normalt kan forventes [REDAKTERT] kan foretaket heller ikke fange opp unormale transaksjoner. Finanstilsynet bemerker at manglende innhenting og vurdering av informasjon også kan medføre "falske positive treff" ved at normal atferd flagges som unormal i den elektroniske transaksjonsovervåkingen.

Foretaket er enig i at kundeerklæringsskjemaet er for generelt utformet, men har opplyst at det innhentes ytterligere informasjon i kundetiltaksprosessen. Dette fremgår imidlertid ikke av dokumentasjonen Finanstilsynet har mottatt.

Finanstilsynet mener at foretaket ikke innhentet tilstrekkelig informasjon, og heller ikke foretok tilstrekkelige vurderinger knyttet til formål og tilsiktet art for [REDAKTERT] jf. §§ 12 femte ledd og 13 femte ledd. Foretaket har gjort rede for tiltak for å forbedre etterlevelsen på området.

3.3 Risikoklassifisering

Etter hvitvaskingsloven § 9 skal foretaket kunne påvise at omfanget av utførte kundetiltak er tilpasset den aktuelle risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering. Risikoen skal vurderes ut fra blant annet kundeforholdets formål, mengden kundemidler som skal inngå i kundeforholdet, transaksjoners størrelser, og regelmessigheten og varigheten på kundeforholdet. Det er anledning til å anvende standardiserte risikoprofiler for kundemassen. Uavhengig av metode må virksomheten dokumentere hvorfor en kunde er plassert i en bestemt risikoklasse. Ved bruk av automatiserte modeller, må foretaket også identifisere og dokumentere svakheter i modellen og iverksette kompenserende tiltak.

[REDAKTERT]

Foretakets automatiske risikoklassifiseringsmodell foretok flere automatiske nedjusteringer av risikonivået [REDAKTERT]. Foretaket må forhindre at risikonivået kan overskrives automatisk uten at det er gjennomført en manuell vurdering på akseptabelt beslutningsnivå. Foretaket har bekreftet at tiltak er iverksatt.

3.4 Forsterkede kundetiltak

Dersom det er høy risiko for hvitvasking eller terrorfinansiering, skal rapporteringspliktige gjennomføre forsterkede kundetiltak, jf. § 17. Foretaket må tilpasse tiltakene som gjennomføres til den aktuelle risikoen ved kunden, samt foreta hyppigere vurderinger av om informasjonen om kunden og bruken av kundeforholdet stemmer med informasjonen om kunden.

[REDAKTERT] men foretaket har ikke dokumentert at det på noe tidspunkt iverksatte ytterligere tiltak utover en økt hyppighet av løpende oppfølging jf. § 24. Finanstilsynet mener på denne bakgrunn at foretakets forsterkede tiltak i [REDAKTERT] ikke oppfyller kravene i § 17.

3.5 Løpende oppfølging

Etter hvitvaskingsloven § 24 skal kundeforhold følges opp løpende. Løpende oppfølging omfatter blant annet kontroll med at transaksjoner som utføres i kundeforholdet er i samsvar med innhentede opplysninger om kunden, kundens virksomhet og risikoprofil, midlenes opprinnelse og kundeforholdets formål og tilsiktede art. Løpende oppfølging skal gjennomføres jevnlig, og når det har oppstått en endring som sår tvil om tidligere innhentet informasjon er riktig.

Foretaket skal løpende følge med på kundens aktivitet, og påse at kundekjennskapen er god nok til å håndtere den risikoen den enkelte kunde innebærer. Formålet med løpende oppfølging er å

påse at kundeinformasjonen er oppdatert, i tillegg til å avdekke avvikende eller endret atferd hos kunden.

Foretakets periodisk løpende oppfølging for kunder underlagt forsterkede kundetiltak består i hovedsak av innhenting av nytt kundeerklæringsskjema, oppdatert risikoklassifisering og en manuell gjennomgang av kundeforholdet.

Etter foretakets rutiner skal det ved løpende oppfølging vurderes om kundens transaksjoner er i henhold til forventning og svar i kundeerklæringen. Foretaket hadde i begrenset grad dokumentert gjennomførte analyser og vurderinger. Foretaket har opplyst at vurdering av transaksjonsvolum og -mønster hadde vært en del av rutinen lenge, men at dette før 2024 ble dokumentert som en del av risikovurderingen av kunden - uten at Finanstilsynet kan se at dette er tilfelle.

Det følger videre av foretakets rutiner at det skal gjøres en helhetsvurdering av tidligere lukkede alarmer og flagginger som ledd i den løpende oppfølgingen. Foretaket kunne ikke dokumentere at dette var gjort [REDACTED] Finanstilsynet mener at en slik vurdering kunne gitt grunnlag for ytterligere undersøkelser, særlig med tanke på gjentagende utløste alarmer på [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Finanstilsynet mener at foretaket ikke har gjennomført tilstrekkelige vurderinger av om transaksjonene var i samsvar med innhentede kundeopplysninger, jf. § 24. Videre har tiltakene i den løpende oppfølgingen av kundeforholdet vært for generelle, og ikke tilstrekkelig rettet mot den risiko som forelå.

3.6 Nærmere undersøkelser og alarmhåndtering

Etter hvitvaskingsloven § 25 første ledd skal det foretas nærmere undersøkelser dersom det avdekkes forhold som kan indikere at midler har tilknytning til hvitvasking eller terrorfinansiering. Nærmere undersøkelser skal også gjennomføres dersom det avdekkes forhold som avviker fra den rapporteringspliktiges kjennskap til kunden, kundeforholdets formål og tilsiktede art. Det samme gjelder for transaksjoner som synes å mangle et legitimt formål, er usedvanlig stor og kompleks, er uvanlig ut fra kundens kjente transaksjonsmønster, foretas til land hvor tiltakene mot hvitvasking og terrorfinansiering ikke er tilfredsstillende eller om transaksjonen på annen måte har uvanlig karakter.

Alarmer i transaksjonsovervåkingen kan utløse undersøkelsesplikten. Det fremgår ikke klart av foretakets dokumentasjon hvorvidt grunnlaget for lukking av alarmer var basert på faktiske undersøkelser, eller om alarmene ble direkte lukket ut fra foretakets kjennskap til kunden.

Etter Finanstilsynets oppfatning har foretaket i flere tilfeller ikke dokumentert tilstrekkelige undersøkelser, analyser eller vurderinger i flere av alarmhåndteringene.

Foretaket viser til tiltak i form av opplæring og internkontroll for å øke kompetansen og sikre en helhetlig tilnærming i fremtiden.

3.7 Lagring og oppbevaring

Opplysninger og dokumenter som er innhentet og utarbeidet i forbindelse med undersøkelser og rapportering til Økokrim skal lagres i fem år etter at kundeforholdet ble avsluttet jf. § 30. Foretaket overholdt ikke oppbevaringsplikten knyttet til en rapportering [REDACTED] 2015. Foretaket har ikke dokumentasjon/kopi av rapporteringen.

4 Videre oppfølging

Foretaket har utarbeidet en handlingsplan. Inntil annet avtales, bes foretaket om å rapportere status på handlingsplanen halvårlig innen utløpet av påfølgende måned, med første rapportering per 31. desember 2025. For god ordens skyld gjør vi oppmerksom på at Finanstilsynet som ledd i oppfølgingen kan be om vurderinger av hvordan de ulike iverksatte tiltak har virket.

Vi ber foretaket sende kopi av dette brevet til revisor.

For Finanstilsynet

Brita Daae Hrenovica
seksjonsleder

Linn Kustås
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk.